

ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ

ΠΛΑΤΩΝ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟΝ
ΚΑΙ ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΟΝ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΚΑΤΑ ΜΗΝΑ

ΤΟΜΟΣ Δ' - ΤΕΥΧΟΣ Α' ΚΑΙ Β'

ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ ΚΑΙ ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 1881

Ὅταν ἴσως περὶ ὑμῶν δε θεοτέρου ἀνθρώπου
βουλεύσασθε ἢ περὶ παιδείας καὶ πόλεως καὶ
τῶν αὐτῶν εἰκασίαν. (Πλάτ. Θεαίτητος.)

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ Χ. Ν. ΦΙΛΑΔΕΛΦΕΩΣ

1881

Ε.Υ.Δ της Κ.τ.Π
ΙΩΑΝΝΙΝΑ 2008

ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΑΝΘΟΛΟΓΙΑ.

Κύριε Πρόεδρε,

«Τὸν Πλάτωνα» (οὐχὶ δὲ τὸν θεῖον καὶ διαλεκτικὸν) ἀναγινώσκουσιν ἐπ' ἀφελείᾳ διαφόρων τάξεων ἀναγνώσται καὶ μικρᾶς τοῦτ' ἔστι καὶ μεγάλης παιδείας κάτοχοι. Ἐπειδὴ δὲ πρέπει ἴσως ἐκ τούτου νὰ εὐρίσκητ' ἐγὼτε ἐν αὐτῷ καὶ τροφή γαλακτώδης καὶ διδακτικὴ πως ὑπὲρ τῶν ἀσθενεστέρων, διαπέμπω ἡμῖν παραμῦθι, ἐν τῇ καθωμιλημένῃ γεγραμμένον, ὅπερ, ἂν εὕρητε καὶ ὑμεῖς φωτὸς ἄξιον, παρακαλῶ ἵνα καταχωρίσητε ἐν τῷ περιοδικῷ τούτῳ τοῦ συλλόγου· ἔχει δὲ ὡδὲ πως τὸ

ΠΑΡΑΜΥΘΙ.

«*Ἡ ἀρετὴ ἀρεΐθεται ἢ δὲ κακία τιμωρεΐται*».

Τὸ ἔμπορόπουλο καὶ τὸ τσοπανοῦδι.

Ἐἰς ἓνα χωριὸν δύο παιδιὰ ἀγαπημένα ἀποφασίσανε νὰ ταξειδέψουνε γιὰ καζάντι. Τὸ λοιπὸν, ἀφ' οὗ ἀποχαιρετίσανε τοὺς ἴδικούς τους σηκόνονται καὶ ἴπανε ἔς μιὰ πολιτεία μεγάλη νὰ ἴμποῦνε εἰς ἀφεντικὸν τὸ ἓνα παιδί ἦτανε τσοπανοῦδι καὶ τᾶλλο τσόπελος(α), κ' ἐγνώριζε ὀλίγα γραμματάκια. Πρῶτα ἠθελήσανε νὰ ἴβροῦν ἀφεντικὸν νὰ μείνουν μαζῆ καὶ τὰ δύο, ὡς πατριωτάκια ὅπου ἦσαν καὶ νὰ μὴ χωρίσουνε γιὰ νὰ ὑποφέρουν καὶ μαζῆ τὴν ξενιτειά, ἀλλ' ἐστάθη ἀδύνατο. Ὡστε ἀναγκαστήκανε νὰ ἴπάη ὁ ἓνας ἔς ἓναν ἔμπορον μὲ μιστὸ 40 γρόσσια τὸν καθ' ἕκαστον χρόνον· ὁ δὲ ἄλλος ἔς ἓνα τσοπάνι νὰ φυλάη πρόβατα μὲ ρόγα ἑκατὸ γρόσσια τὸ χρόνο. Ἵάν ἐπέρασ' ὁ χρόνος πάει τὸ τσοπανοῦδι ἔς τὸ ἔμπορόπουλο καὶ τοῦ λέει· «Τί κάνεις βρὲ κακομοίρι τί γίνεσαι; Ἐγὼ ἐπῆρα τὴ ρόγα μου ἑκατὸ γρόσσια· ἔκλεψα κὴ ἄλλ' ἀπὸ ἴδῳ, ἀλλ' ἀπὸ ἴκει καὶ τᾶκαμα διακόσια. Μὲ διακόσια γρόσσια ἐγὼ εἴμ' ἀφέντης, ζῆῶ (ζῶ) ὅπως

(α) Τσόπελος=ἀστός. Τῆ λέξει χρώμεθα ἀντιθέτως τῇ Βλάχος, κυριολεκτούμενη παρ' ἡμῖν ἐπὶ τῶν ποιμένων καὶ καθόλου ἐπὶ τῶν ἀγροίκων. Ἐχει νομίζω ἑλληνικὴν τὴν ἀρχὴν κ ὀ π ε λ ο ς καλεῖται παρ' ἡμῖν ὁ ὑπηρέτης καὶ κοπέλα ἢ ὑπηρέτρια· οἱ Κρήτες χρωῶνται τῇ ἐπὶ τῆς σημασίας ἄρρην, νέος κλπ.

θέλω· γιατί λέει· «Ἄρπαξε νὰ φᾶς καὶ κλέψε νᾶχης». Ἔρχεσαι νὰ φύγουμε; — Ὅχι δὲν κάνει νὰ φύγουμε ἀκόμα, τοῦ λέει τὸ ἐμπορόπουλο. Ἐγὼ ἀπὸ τὰ σαράντα γρόσια τὸ μιστό μου δὲν ἔχω τίποτ' ἄλλο, δὲν ἔκλεψα· γιατί μου φαίνεται ὅτι ἡ κλεψιά δὲν εἶν' καλὸ πράμμα, καὶ χὰφι καὶ προκοπὴ δὲν κάνει μὲ τὴν κλεψιά κανεὶς, μὰ πολλαῖς βολαῖς καὶ ἔς τὴ φυλακὴ τὸν βάννουνε καὶ καμμία ὑπόληψι δὲν ἔχει καὶ ὡς τὸ τέλος χάνει καὶ τὰ ἴδικά του κοντὰ μ' ἐκεῖνα ποῦ κλέφτει. Ἐμένα ἔτσι μᾶλεγε ὁ δασκαλός μου κ' ὁ παπᾶς μας, κ' ἔτσι εἶναι τὸ σωστὸ θαρρῶ. «Τὸ ἄδικο οὐκ εὐλογεῖται». Κὴ ἂν θές κάθησαι καὶ σὺ ἀκόμα μερικὸν καιρὸ νὰ κάμωμε προκοπὴ καλλίτερη κὴ ὅποτε κὴ ἂν, τὴν πατρίδα τὴ βρῖσκουμε· ἀλλὰ μὴ μὲ κλεψιαῖς, γιὰ τί δὲν εἰζέρω πῶς ἔμπορεῖς νὰ ἴνταντιαντίσης ὡς τὴν ἄκρη»; — Τότε λέει τὸ τσοπανούδι, ἄς καθήσουμ' ἀκόμα κᾶν' νὰ χρόνο καὶ γλέπομε. Ἄλλ' εὐτούνας τῆς ξυλοσοφίας τῆς ἴδικαίς σου ἐγὼ δὲν τῆς ἀκῶ.

Ἐπῆγε λοιπὸν πίσω ἔς τ' ἀφεντικό του κὴ ἀρχίνεσε τὰ ἴδια τῆς συχωρεμένης, γιὰ τί ὅτι μάθη κανεὶς δύσκολα ἔξεκόβει κλεψιαῖς, ἀρπαγαῖς κατεργαριαῖς εἶσαμε π' ὄφτασε τὰ πεντακόσια γρόσια. Ὁ ἄλλος ὁ κουρούνης, π' ὀρίζετε, ἐφερνόταν τίμια καὶ ἅγια· ὅτι κὴ ἂν νῆρισκε χὰμω ἔς τὸ μαγαζὶ ἔς τὸ σπῆτι τ' ἀφεντικού του ἀπὸ παρὰ ὡς φλωρὶ τῶδινε ἔς τὸ χὰφι τ' ἀφεντικού του· δὲν ἔλεγε ποτέ του φέμμετα, δὲν ἐζικοζύγιαζε, κ' ἐφερνόταν ἴσαν καλὴ κοπέλα· ὥστε δὲν εἶχε παρὰ τὸ μιστό του, κὴ ἀπὸ κείνον εἶχε κουρεμένο, γιὰ τί ἔφτειασε κᾶτι ρουχαλάκια, καὶ δὲν τῷ μείνανε γιὰ πάντα παρὰ κᾶτι λίγα πράμματα.

Μὲ καιρὸ ἔρχετ' ὁ φίλος, τὸ τσοπανούδι καὶ τῷ γείνῃ φόρτωμα πάλαι. «Νὰ φύγωμε καὶ νὰ φύγωμε καλὰ καὶ σώνει». Τὸν ἐφορτώθη ἔς τὰ γιομάτα νὰ φύγουνε. Ἐσυγκριθήκανε τὸ λοιπὸν, ἐμετρήσανε τὰ καζάντια τους, ὁ ἕνας εἶχε πεντακόσια γρόσια, καὶ ὁ ἄλλος πενήντα. Τότε λέει τὸ ἐμπορόπουλο· «ἐγὼ, τὸ βλέπεις, δὲν ἐμπόρεσα νὰ κάμω κουκούλι(α) καὶ δὲν ἔρχομαι. Νά, πᾶρ' τὸ γράμμα τοῦτο καὶ τριάντα γρόσια καὶ δός' τα ἔς τοὺς γονέους μου χαιρετίσματα πολλὰ πολλὰ κ' ἐγὼ θὰ πᾶ' νὰ ἔρω τύχη, ἢ νὰ προκόψω, ἢ πίσω νὰ μὴ γυρίσω» . . .

Ἐπῆρε τὸ λοιπὸν τὸ τσοπανούδι τὸ γράμμα καὶ τὰ 30 γρόσια, κ' ἐρχάμενος ἔς τὴν πατρίδα τῶστρωσε ἔς τὰ γλέντια καὶ ἔς τῆς κακαῖς στραταῖς, κατὰ πῶς ἦτανε μαθημένος. Ἐδιάη κὴ ὁ δόλιος ὁ πατέρας τοῦ τσόπελου νὰ ῥωτήση γιὰ τὸν ἀκριβογυὸ τὸν πολυγαπημένον, τί ἐγείνη πῶς δὲν ἦρθε, ἢ ἂν ἔστειλε γράμμα, κ' ἐμαθε μαῦρον μαντάτα, ὥστε

(α) Μεταφορ. ἐπίδοσιν, πρόοδον.

γράμμα οὐτ' ἀπλογιά(α). «Τὸ παιδί σου, εἶπε τὸ τσοπανοῦδι ἐμπιρμπά-
τεψε, ἐμουφλούζεψε καὶ μὴ ῥωτᾶς καθόλου γιὰ δ' αὐτο, οὔτε γράμμα
μῶδωσε οὔτε παρχγγολὴ καὶ ξέγραφο φτωχέ». Ἐάν ἄκουσε τέτοια λό-
για ὁ πατέρας τοῦ τσόπελου ἐλυπήθ' ὁ καυμένος, ἔκλαψε κ' ἔβαλε τὸ κε-
φάλι κάτω γιὰ νὰ πεθάνῃ ἀπὸ τὸ ντέρτι του. Ἄλλὰ πάλαι ὁ Θεὸς τῶ-
δωσε φῶτισι κ' ἐπαρηγορήθη μοναχός του, κ' εἶπε μὲ τὸν νοῦν του καὶ
μὲ τὸν διαλογισμὸν του. «Δὲν τὸ πιστεύω, τὸ παιδί μου νὰ κατάντησε ἔς
τέτοιο στάτο, ἐγὼ ξέρω ὅτι ἦτανε φρόνιμο καὶ θεοφοβούμενο καὶ καλό-
γι' ἄς καρτερίσ' ἀκόμα ἴλιγον καιρὸ κ' ἔχει ὁ Θεός». Κ' ἔκαννε τὸ σταυ-
ρὸ του κ' ἐπαρακαλήτοσαν ἔς τὸ Θεὸ καὶ ἔς τὴν Παναγιά τὴν δέσποινα νὰ
τοῦ δώσουνε φῶτισι καλὴ καὶ νὰ τὸ φυλάξουνε ἀπὸ πᾶσα κακό. . .

— Αἰ !! Σταθῆτε νὰ σιάζω τὸ σιγάρο μου, γιὰ νὰ ξεκουραστῶ κ' ἐγὼ
λίγο καὶ σεις. — Μάλιστα, μάλιστα, γέροντά του, μὲ τοὺς ὀρισμούς
σου, ἀλλὰ σὲ παρακαλοῦμε νὰ μᾶς τελειώσης τὸ παραμῦθι. — Μετὰ χα-
ρᾶς σας παιδιὰ μου! ἔχετε ὀλίγην ὑπομονήν, γιὰ τί «ὄποιος βιάζεται
γερνάει ὀγλήγορα . . .

Ἀφήκαμε τὸν τσόπελο ἔς τὸν ἀποχωρισμὸ μὲ τὸ φίλο του τὸ τσοπα-
νοῦδι, καὶ ἔς τὴν ἀπόφασιν ἢ ν' ἀρχοντίνη, ἢ νὰ τοῦ λείπῃ καὶ αὐτὴ ἡ
ζωή.— Ὁ τσόπελος, ἂν ἔφυγε τὸ τσοπανοῦδι, δὲν ἠθέλησε νὰ πάῃ ἴπισω
ἔς τ' ἀφεντικό του, ἀλλὰ ἔπῃρε μιά στράτα μακρεια μακρεια κ' ἐπήγαινε
συλλογισμένος, κ' ἐκεῖνος δὲν εἴξερε πο' πῆγαινε. Ἐναν καιρὸ ἐνούχτωσε,
τηράει ἀπὸ δῶ τηράει ἀπὸ κεῖ, εὐρέθη μέσα ἔς ἓνα βαθὺ βαθὺ ρουμάνι(β),
ὅπου δὲν ἔβλεπε οὔτε Θεὸ οὔτε γῆ. Τί νὰ κάμῃ; «καὶ ἔμπροστὰ γκρεμὸς
καὶ ἴπισω βράχος» ποῦθε νὰ γυρίσῃ δὲν εἴξερε· ἔπεσε σκοτάδι, ἴπου δὲν
ἔβλεπε τὸ δάχτυλό του, ἐσκιαζότανε μὴν τὸν φᾶνε τὰ θηρία, οἱ λύκοι
κλπ. Ἀναιθαίνει λοιπὸν ἐπάνω ἔς ἓνα δέντρο μεγάλο κ' ἔκατσε κ' ἐσιά-
χτη νὰ ξενοχτήσῃ ἐκεῖ. Τὴν νύχτα, τὰ μεσάνυχτα θὰ ἦτανε τ' ἀπάρηω-
ρα, ἀκούει ἓνα βουητὸ, ἐν' ἀχητὸ, ἓνα κακὸ ποῦ δὲν ἔμπορῶ νὰ σᾶς πα-
ραστήσω, ἐζάρωξε ἀπὸ τὸ φόβο του, ἐσυμμαζώχτη, ἐσφίχτη, κ' ἔτρεψε
ἂν τὸ βροῦλο. Βλέπει κ' ἐμαζεύοντο ἀπὸ κάτω του ἔς τὸ δέντρο χιλιά-
δες καὶ μυριάδες δαιμόνια, ὄξ, ἀπὸ δῶ, κ' ἐρχόσανε κ' ἐκαθόντουσαν
τρογύρω ἔς τὸν ἀρχηγὸ τους. Ἐστερὰ ἀρχίνησε ὁ ἀρχηγὸς καὶ τοὺς ἐρώ-
ταγε τί ἔκαμ' ὁ καθένας τὴν ἡμέρα, καὶ ἔμολογάσαν ὁ πασάνας τὰ κα-
τορθώματά του. Ἐνας λέει· «Ἐγὼ ἤμουνα σήμερα ἔς τὸ βασιλικὸν παλάτι,

(α) Ἀπολογία, καὶ ἀπλογέμαι = ἀπολογίζομαι, ἀποκρίνομαι.

(β) Δρυμὸν, βαθὺ δάσος.

κ' ἐκεῖ που παίζανε τὰ παιδιὰ μὲ τὸ βασιλόπουλο ἔβαλα σκάνταλο κ' ἐπιαστήκανε ἀναμεταξύ τους κ' ἐβαρέσανε τὸ βασιλόπουλο 'ς τὸ μάτι τόσο δυνατὰ, ἴσια με που δὲν τοῦ τὸ 'χύσανε· ἐμαζευτήκανε οἱ ἱατροὶ καὶ δὲν 'μποροῦν νὰ τοῦ κάμουνε τίποτα, καὶ πάει οὐλο 'ς τὸ χειρότερο, κὴ ὀλπίζω ὄχι μοναχὰ νὰ στραβωθῆ, ἀλλὰ καὶ νὰ πεθάνη κατὰ τὸ βάρημα 'που τῷ κάμανε. Καὶ τὸ ἱατρικὸ του δὲν ἔν' τίποτα, 'ξίγχι ἀπὸ σπουργίτη ἂν τῷ 'θάννανε ἀπάνω, θὰ τοῦ ἐπέραγε 'εἰς μιὰ στιγμή· ἀλλὰ ποιὸς τὸ ξέρει νὰ τὸ κάμη τοῦτο*; — Ὁ τσόπελος ἀφουγκραζότανε, εἶχε τ' αὐτὶ του καρέλλι κὴ ἄκουγε 'σάν τὸν λύκο.

Ἐπειτα 'ρωτᾷε ὁ ἀρχηγός· «Ἀμ' ὁ κουτζούλιακας δὲν εἶν' ἐδῶ, ποῦ εἶναι; τί ἐγείνηκε ὁ κατεργάρης; — Σηκονόνται, τηρᾶν τρογύρω, δὲν τὸν εὗρισκανε. Τότε 'ς τὸ λόγ' ἀπάνω νὰ σου κὴ ὁ κουτζὸς ἐπλάκωσε κ' ἐπαρουσιάστηκε 'σάν μπαστούνι. — «Ποῦ ἦσουν, βρὲ ἀναθεματισμένε, βρὲ σακάτη; τοῦ λέει ὁ ἀρχηγός. — «'Σ τὴ δουλειά μου ἤμουνα, ἀποκρίθηκε, 'ς τὸ ἔργο μου, ἀφεντικόν». — «Πιᾶστέ τον, λέει πάλιν ὁ ἀρχηγός· καὶ δέστε τον 'ς τὸ δέντρο καὶ ρίξτέ του ὡς ἐνοῦ γάμου σιτάρι, νὰ ἰδοῦμε τί λογιῆς τρέχει ὁ ψεύτης»; — Κὴ ἀμέσως πέντε δέκα ἐχυθήκανε νὰ τὸν πιάσουν καὶ νὰ τὸν δέσουν 'πιστάγκωνα. Σκούζει τότε ὁ χυδεμένος ὁ κουτζὸς, φωνάζει, ἀμὰν ἀδέρφια! λυπηθῆτέ με! Σταθῆτε νὰ σᾶς εἰπῶ πρῶτα καὶ 'στερνὰ κάμετέ με ὅ,τι θέλτε, σκοτώστε με . . . Ἐδῶ καὶ δυὸ χρόνια (πρὸ δύο ἐτῶν ὡς ἂν εἶποι τις) παιδεύομαι κὴ ἀγωνιέμαι μ' ἓνα παιδί τσοπανούδι καὶ τὸ ἤφερ' ἀπάνω κάτω—(σχεδὸν) 'ς τὰ νερά μου, ἀλλὰ μῶφυγε τόρᾶ· ἀλλὰ καὶ πάλι σᾶς δίνω ὑπόσχεσι, 'εἰς λίγον καιρὸ ἂν δὲν τὸ φέρω 'ς τὰ χέρια σας καὶ 'μπροστὰ 'ς τὸν ἀρχηγό, ὄχι μοναχὰ νὰ μὲ δῆρτε, ἀλλὰ καὶ νὰ μὲ κομματιάστε». «Ἀφῆστέ τον, βρὲ σεις, εἶπε τότε ὁ ἀρχηγός, καὶ αὐτὸς ἔναι ἀπὸ τοὺς πληθὸ 'πετήδειους ζερζεβούληδες, καὶ θὰ κάμη δουλειά». Τὸν ἀφῆκαν λοιπὸν καὶ ἠσύχασαν 'λίγο. Ἄμα ὅμως ἔγυρ' ἡ νύκτα, ἐλάλησ' ὁ κόκκορς, κ' ἐκόντευε νὰ 'ξημερώση, ἀρχίνησε νὰ διχάζη. «Σηκωθῆτε, τοὺς λέει ὁ μεγαλείτερος, ὁ πασσάνης 'ς τὴ δουλειά του, καὶ νὰ ἰδῶ ποιὸς θὰ φανῆ προκομμενώτερος ἀπὸ οὐλους». Καὶ μ' ἓνα σουριχτὸ ἔγειναν στάχτη καὶ μπούμλπερι οὐλοὶ καὶ ὁ ἀρχηγός.

(ἔπεται τὸ τέλος.)

ΙΑΝ. ΒΑΒΑΖΑΦΕΙΡΟΠΟΥΛΟΣ ἱερεὺς
ἐφ. σχολάρχης.